

Misiunea patrimonială a Bibliotecii Naționale a României

Dr. ELENA TÎRZIMAN
Director General
Biblioteca Națională a României

Abstract

The Patrimonial Mission of the National Library of Romania

The National Library of Romania ensures the creation, processing, preservation, conservation, management and national documentary heritage. By its very valuable collections, The National Library of Romania is part of the European cultural heritage, a true cultural and scientific treasure for future generations. Movable cultural heritage legislation and national legal framework defines the idea of the legal deposit, consisting on referential writing for Romanian culture and civilization. The paper aims to present The Romanian National Library involvement in activities and establishment of national documentary heritage and exploit its communication through projects, products and services.

Keywords: *The National Library of Romania, legal deposit, National Bibliography, digital library, projects.*

Introducere

Misiunea Bibliotecii Naționale a României, potrivit **Legii Bibliotecilor** și recunoașterii de către societate a statutului său instituțional, este de a asigura prin funcții specifice, conservarea, cercetarea, dezvoltarea și punerea în valoare a patrimoniului documentar național

Biblioteca Națională a României identifică, colecționează, conservă și comunică documentele care fac obiectul *Depozitului legal*, indiferent de conținutul și de anul apariției lor.

Așteptările beneficiarilor legate de Biblioteca Națională a României au în vedere accesul rapid și facil la documentele din colecții, diversificarea ofertei de produse și servicii specifice și utilizarea mediului electronic pentru informare și documentare etc. Biblioteca Națională a României, prin structura și mărimea colecțiilor deținute, prin specificul produselor și serviciilor oferite, este o bibliotecă enciclopedică, dar care în egală măsură, administrează și colecții speciale și specializate și răspunde celor mai diversificate nevoi de informare de la simpla lectură de loisir până la cercetarea științifică fundamentală și aplicată. În consecință, tipologia utilizatorilor Bibliotecii Naționale este extrem de diversificată.

Patrimoniul documentar scris românesc și Legea depozitului legal

Constituirea fondurilor documentare ale Bibliotecii Naționale.

Comparativ cu alte țări europene, România are o bibliotecă națională relativ tânără ale cărei colecții ilustrează, prin modalitățile de constituire, dezvoltare, prin structură, destinul istoric al poporului român.

Biografia actualei Bibliotecii Naționale a României începe la 15 octombrie 1836, dată la care a fost emis *Jurnalul* (Ordinul) de înființare a primei mari biblioteci publice din istoria țării noastre, de fapt prima Bibliotecă Națională în cadrul așezământului de cultură la Colegiul de la Sfântul Sava. Fondul inițial avea 8.000 de cărți care putea fi consultate în două încăperi. Modalitățile de completare a colecțiilor erau donațiile, cumpărătura și Depozitul legal. Prin politica de completare a colecțiilor, se urmărea în mod deliberat să se adune cât mai multe lucrări manuscrise sau tipărite, referitoare la istoria neamului românesc, apărute în cele trei principate sau în străinătate. Colecțiile bibliotecii au sporit an de an, astfel că la 8 ani de la inaugurare, aceasta poseda peste 14.000 de volume. Din fondurile alocate anual s-au achiziționat cărți vechi și noi, editate în Transilvania și Moldova, la Buda sau Viena, iar abonamentele au fost reînnoite cu regularitate. În 1861, Biblioteca Națională a fost mutată în localul Universității din București. Trei ani mai târziu, în 1864, prin ***Regulamentul pentru bibliotecile publice*** emis de Nicolae Krețulescu și

promulgat de domnitorul Al. I. Cuza, Biblioteca Națională devine Biblioteca Centrală a Statului. De la această dată și până în anul 1901 ea va îndeplini funcțiile majore ale unei biblioteci naționale. În anul 1901 s-a pus însă în discuție oportunitatea menținerii acestei extrem de importante instituții în peisajul cultural al țării, fapt inexplicabil din perspectivă istorică. În doar două zile (27-28 martie 1901), Senatul și Adunarea Deputaților au votat desființarea Bibliotecii Centrale a Statului și trecerea ei în patrimoniul Academiei Române.

Necesitatea absolută a îndeplinirii funcțiilor de bibliotecă națională a dus la reînființarea acestei instituții după o întrerupere de 54 de ani. Prin **Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1193 din 26 iunie 1955**, așezământul își reia activitatea sub vechea denumire, ușor modificată, de Bibliotecă Centrală de Stat, până în anul 1990, când a primit titulatura actuală de Biblioteca Națională a României (H.G. 476 din 5.02.1990).

Colecțiile inițiale ale bibliotecii au fost constituite din fondurile unor mari biblioteci publice, sau mai curând din ceea ce a mai rămas din ele, ale bibliotecilor unor așezăminte, fundații și muzee, precum și a unor colecții particulare. Multe din aceste fonduri au stat la baza constituirii actualelor colecții speciale ale Bibliotecii Naționale a României.

Biblioteca Națională a României deține două fonduri de colecții de patrimoniu localizate în București și Alba Iulia (Filiala Batthyaneum)

Colecțiile speciale din București

Nucleul colecțiilor speciale din București l-a reprezentat o serie de fonduri anterior constituite cum ar fi: colecțiile Așezământului Cultural „Ion I. C. Brătianu,” colecția de documente a Muzeului „Al. Saint-Georges,” colecția de documente a Fundației „M. Kogălniceanu,” fondurile „Scarlat Rosetti,” fondurile „Exarcu” și „Gheorghe Adamescu,” care au aparținut Bibliotecii Ateneului Român. Ulterior, colecțiile au crescut și s-au diversificat prin achiziții diverse, cumpărături, donații, transferuri etc., ajungând în prezent să posede documente din aproape toate tipurile de documente bibliofile și de patrimoniu.

Există cabinete de lucru și de studiu pentru fiecare categorie de documente bibliofile în parte, iar activitatea este efectuată de bibliotecari cu studii de biblioteconomie, dar și cu studii universitare umaniste. Astfel, conform conținutului specific al fiecărei colecții, sunt șapte compartimente distincte: Bibliofile, Manuscrise, Arhiva istorică, Periodice românești vechi, Stampe, Fotografii, Cartografie. La acestea se adaugă secția de documente audio-video care are o colecție de tipărituri muzicale, colecții de înregistrări pe suporturi diverse, de la discuri de patefon până la CD-uri și DVD-uri.

Colecțiile speciale din Alba Iulia

Colecția personală a episcopului Batthyány Ignác a fost nucleul bibliotecii Institutului lui Batthyani din Alba Iulia și constituie și astăzi fondul de aur al bibliotecii. Donațiile din partea unor persoane particulare și instituții transilvănene au constituit un alt mijloc de îmbogățire a bibliotecii episcopului Transilvaniei. Biblioteca ființează de două sute de ani în clădirea fostei biserici trinitariene din Alba Iulia. Din anul 1951, biblioteca a purtat numele **Biblioteca documentară Batthyaneum**, iar în anul 1962 a devenit filiala Bibliotecii Centrale de Stat (actuala Bibliotecă Națională a României). Totalul publicațiilor bibliotecii (fondul de carte veche și fondurile contemporane reunite) însumează astăzi 70.958 unități bibliografice, între care 24.000 unități bibliografice de carte veche.

Colecțiile contemporane

Biblioteca Centrală de Stat pornea la drum în 1956, când se deschidea pentru public, cu 41.959 unități bibliografice. Fondurile cresc cu repeziciune, principalele căi de completare fiind intrările prin depozitul legal, transferurile masive din partea Fondului de Stat al Cărții, achizițiile curente, donațiile, schimburile internaționale și chiar biblioteci întregi ale unor instituții desființate; cea mai masivă intrare de publicații, peste 1 milion, se înregistrează în 1970, la încorporarea Fondului de Stat; fondurile globale ating la începutul anilor '70 cca. 7.000.000 unități bibliografice. Dimensiunea și profilul colecțiilor se datorează în cea mai mare parte funcțiilor naționale pe care biblioteca trebuie să le îndeplinească. Putem vorbi astăzi de existența

a circa 12 milioane de unități bibliografice, mare parte necesitând prelucrare bibliografică și înregistrarea în cataloage. Ca tipologie documentară, regăsim în colecțiile bibliotecii cărți (carte curentă, carte veche, carte rară și bibliofilă, incunabule), periodice (periodice curente, periodice vechi, periodice rare și bibliofile), manuscrise (documente originale, scrise de mână sau tipărite, legate în volume sau organizate în dosare), microformate (microfilme, microfise), documente cartografice (hărți, atlase, planuri, globuri pământești), documente de muzică tipărită, documente grafice (gravuri, reproduceri de artă, stampe, studii de pictură, desene tehnice), disertații și lucrări de doctorat, standarde, ghiduri, metodologii și alte documente tehnice, documente numismatice și filatelice, afișe și foi volante, litografii, fotografii, documente audiovizuale și documente electronice.

Constituirea patrimoniului documentar românesc reprezintă activitatea de bază a bibliotecii naționale și se realizează prin activitatea interdependentă a mai multor servicii din bibliotecă.

Centrul național ISBN-ISSN-CIP

Prima etapă din fluxul patrimonial este asigurată de Centrul Național ISBN-ISSN-CIP, care înregistrează editurile din România, administrează codurile ISBN, ISSN, ISMN, descrierile CIP (Catalogare Înaintea Publicării) și raportează agenților internaționali de specialitate. Centrul Național ISBN a fost înființat în anul 1989 în cadrul Ministerului Culturii, iar din anul 1996 a fost transferat în structura Bibliotecii Naționale a României. Din anul 1996, Programul CIP (catalogare înaintea publicării) se derulează în cadrul Bibliotecii Naționale a României - Centrul Național CIP. Începând cu anul 2003, Programul CIP a devenit obligatoriu, conform ***Legii nr. 186/2003*** (republicată în 2006).

Depozitul legal

Depozitul legal reprezintă a doua etapă a fluxului patrimonial și principala modalitate de dezvoltare a colecțiilor și de constituire a patrimoniului documentar național.

Paradoxal, conceptul de „depozit legal” precum și activitatea în sine, în spațiul românesc sunt premergătoare înființării bibliotecilor publice și a statului național unitar român. Principii, legiuitorii provinciilor românești, recunosc importanța documentului tipărit în educația și culturalizarea poporului și astfel se instituie obligativitatea tipografilor de a preda cu titlu gratuit un număr de exemplare bibliotecilor mănăstirești, „boierilor” și unor școli.

Câteva repere cronologice în evoluția Depozitului Legal în spațiul românesc:

- **1708** - apare conceptul de „depozit legal” în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu, când se trimitea gratuit bibliotecilor mănăstirești orice carte, chiar de la apariția tiparului;

- **1792** - o primă tentativă de organizare a depozitului legal în țara noastră prin **Anaforeaua de reforme școlare**, emisă de către mitropolitul Iacob Stamate și aprobată de Alexandru Moruzi, domnitorul Moldovei;

- **1820** - un **Articol de consemnare**, care stabilea obligațiile unei tipografii astfel: „*De câte ori această tipografie va tipări cărți noi, va fi datoare să dea domnilor boieri și școalei, de la 50 de bucăți la 100 a fi pentru învățătură;*”

- **1831-1832** - **Regulamentele Organice** aduc primele reglementări, atât în Moldova, cât și în Țara Românească. Astfel, în capitolul 5, referitor la învățământul public, se stipulează: „*Să se facă încă o rânduială, ca autorul sau editorul ce va publica o carte în Principatul Țării Românești să fie dator să dea 5 exemplare pentru Biblioteca Școalei din București și 3 exemplare pentru Biblioteca Școalei din Craiova. Redactorii gazetelor și altor lucrări prețioase vor da numai câte un exemplar din fiecare acestor biblioteci;*”

- **1833** - Legea din 4 ianuarie stabilea obligativitatea depunerii la Secretariat - 1 ex., la Biblioteca Națională - 5 ex., (din care 2 să rămână la bibliotecă și 3 să fie schimbate cu altele folosite), la Biblioteca Școalei din Craiova 3 ex.;

- **1862** - **Legea presei** specifică în Partea I, cap. 9 obligația depunerii a 4 exemplare la Ministerul Instrucțiunii Publice și 2 exemplare la biblioteca din Iași;

- **1881** - suspendarea *Legii presei* lăsase deja un gol important în completarea fondurilor bibliotecilor, gol care se resimțea și în colecțiile publice ale Bibliotecii Academiei Române;
- **1885** - *Legea exemplarelor obligatorii* sau *Legea Depozitului Legal* este publicată în *Monitorul Oficial*. Avea numai trei articole și prevedea îndatoririle tipografiilor și editurilor de a trimite 3 exemplare Bibliotecii Centrale din București, 3 exemplare Bibliotecii Academiei și 3 exemplare Bibliotecii Centrale din Iași. Legea din 1885 are meritul de a rămâne prima lege care asigura intrarea în depozitul legal a tuturor tipăriturilor românești, dar, întrucât s-a dovedit lacunară, printre altele și deoarece nu erau specificate categoriile de documente care făceau obiectul depozitului legal, s-a redactat un nou proiect, care a devenit lege în martie 1904;
- **1904** - *Noua Lege a Depozitului Legal*. De această dată, beneficiarii de depozit legal erau Biblioteca Academiei Române, Fundația Universitară din București și Biblioteca Centrală din Iași. În continuare, până în 1941 apar o serie de completări la legea din 1904, care fie extind numărul de beneficiari de depozit legal la 10, fie măresc numărul de exemplare obligatorii la 18;
- **1941** - apare *Decretul-lege nr. 444* pentru depozitul legal față de Biblioteca Academiei Române și alte biblioteci, care abrogă legea din 1904 cu toate modificările. Conform legii din 1904, drept de depozit legal, cu menținerea obligativității remiterii a tot ce se tipărea, aveau: Biblioteca Academiei Române (2 ex.), Biblioteca Universitară din Iași (1 ex.), Biblioteca Universității „Regele Ferdinand” din Cluj (1 ex.) și Fundația „Regele Ferdinand” din Iași (1 ex.). Beneficiare de exemplare de depozit legal, dar selectiv, conform profilului, câte un exemplar, erau: Fundația Universitară „Regele Carol I” București, Ateneul Român, Asociația „Astra” Sibiu, Biblioteca Uniunii Fundațiilor Culturale Regale din București, Biblioteca Academiei de Medicină din București, Biblioteca Academiei de Științe Morale și Politice, biblioteca Marelui Stat Major, Biblioteca Academiei Superioare de Război. În timp au apărut o serie de completări și modificări

ale Legii din 1941, dar acestea s-au rezumat numai la mărirea sau micșorarea numărului beneficiarilor de exemplare de depozit legal;

- **1951** - prin **Hotărârea Consiliului de Miniștri - H.C.M. nr. 1542** se înființează Camera Cărții din Republica Populară Română, care funcționa în cadrul Direcției Presei și Tipăriturilor de pe lângă Consiliul de Miniștri. Camera Cărții, prin Biroul de evidență și înregistrare a cărții, va primi și înregistra toate tipăriturile apărute pe teritoriul R. P. R. și va edita periodic un buletin bibliografic al acestora. În urma unei decizii, toate întreprinderile poligrafice, de orice fel, au obligația de a trimite Camerei Cărții câte 9 exemplare cu titlul de depozit legal, din toate lucrările tipărite, în termen de 24 de ore de la apariție;

- **1956** - prin H. C. M., se desființează Camera Cărții și Biblioteca Centrală de Stat preia sarcinile Camerei Cărții, inclusiv funcția de depozit legal central;

- **1995** - este adoptată **Legea privind constituirea și funcționarea Depozitului legal de tipărituri și alte documente grafice și audiovizuale**, cunoscută ca **Legea nr. 111/1995**,

- **2005** - **Legea nr. 111 / 1995** este republicată, cu modificările și completările aduse de Legea nr. 594/2004, sub denumirea **Lege privind constituirea, organizarea și funcționarea Depozitului legal de documente, indiferent de suport**,

- **2007** - **Legea nr. 111 / 1995** este modificată prin Legea nr. 209/2007: **Lege privind depozitul legal de documente publicată în Monitorul Oficial nr. 755 din 7 noiembrie 2007.**

Actuala lege a Depozitului legal (Legea nr. 111/1995, republicată) înscrie obligativitatea depunerii depozitului legal pentru instituții (tipografii / edituri), dar și pentru persoanele fizice care își asumă responsabilitatea editării, și stabilește categoriile de documente, instituțiile ce organizează Depozitul Legal, obligativitatea trimiterii materialelor, categoriile de materiale ce sunt scutite de a fi trimise.

Instituții beneficiare de Depozit legal

Biblioteca Națională a României organizează Depozitul legal la *nivel central*: primește de la producători documentele cu titlu de Depozit legal, le ia în evidență, le prelucrează, le acordă numărul de depozit legal, reține un exemplar pentru Depozitul legal propriu, un exemplar pentru semnalare statistică și elaborarea Bibliografiei Naționale Curente a României și un exemplar destinat schimbului internațional de publicații și distribuie câte un exemplar altor *beneficiari*:

- Biblioteca Academiei Române;
- Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca;
- Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași;
- Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” Timișoara.

Documentele care se referă la domeniul militar, elaborate de persoane fizice și juridice care nu sunt încadrate în armată, se transmit, într-un exemplar, suplimentar față de cele care se trimit Bibliotecii Naționale a României, la Biblioteca Militară Națională și la Centrul de Studii și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice Pitești.

Depozitul legal este organizat, la *nivel local*, de:

- bibliotecile județene;
- Biblioteca Metropolitană București.

Documente supuse Legii Depozitului legal

Depozitul legal cuprinde următoarele categorii de documente, produse în serie, indiferent dacă sunt destinate unei difuzări comerciale sau gratuite:

- cărți, broșuri, fascicole;
- ziare, reviste, almanahuri, calendare și publicații seriale;
- extrase din publicații seriale;
- partituri muzicale;
- reproduceri în serie ale albumelor, lucrărilor de artă grafică, plastică, decorativă și fotografică, precum și ale ilustratelor și cărților poștale ilustrate;
- atlase, hărți plane, în relief și globulare, planuri tipărite;

- materiale de comunicare propagandistică, având caracter politic, administrativ, cultural-artistic, științific, educativ, religios, sportiv: programe, anunțuri, afișe, proclamații, planșe;
- teze de doctorat și rezumate ale acestora, precum și cursuri universitare;
- documente în formă electronică, pe următorul tip de suport: disc, casetă, videocasetă, CD, DVD și, respectiv, cele pe următorul tip de suport: diafilm, diapozitiv, microfilm, microfîșă;
- publicații, având caracter oficial, ale autorităților publice centrale și locale, precum și culegeri de acte normative;
- standarde și norme tehnice și de funcționare;
- documente numismatice și filatelice;
- orice alte documente tipărite sau multiplicare prin proceduri grafice sau fizico-chimice, cum sunt: litografierea, fotografierea, fono- și videografierea etc.

Sunt supuse obligației de trimitere, cu titlu de depozit legal, atât documentele produse în România, precum și cele realizate în străinătate de către persoane juridice române ori executate pentru acestea, indiferent dacă sunt destinate difuzării în România sau în străinătate.

Controlul aplicării Legii Depozitului legal

Biblioteca Națională a României, respectiv Biblioteca Metropolitană București și bibliotecile județene, controlează, prin personalul lor de specialitate, împuternicit în acest scop, activitatea producătorilor (edituri, persoane fizice sau juridice care realizează documente în regie proprie, ateliere, case / studiouri de înregistrare, Banca Națională a României, Regia Autonomă „Monetăria Statului,” Compania Națională „Poșta Română” - S.A.) cu privire la îndeplinirea obligațiilor de depunere a documentelor care fac obiectul Depozitului legal, respectiv al Depozitelor legale locale, constată contravențiile și aplică amenzi contravenționale.

Instrumente utilizate în controlul respectării obligației de depunere a documentelor cu titlu de depozit legal sunt:

- bibliografia cărților în curs de publicare (CIP);

- cataloagele editoriale tipărite;
- site-urile editurilor;
- anunțuri publicitare;
- participări la târguri și lansări de carte.

Biblioteca Națională, autorizată să exercite funcția de Agenție Națională pentru Depozit legal urmărește și controlează modul în care bibliotecile beneficiare prelucrează, depozitează și conservă documentele primite cu titlu de depozit legal.

Prelucrearea documentelor

Prelucrearea documentelor din colecțiile Bibliotecii Naționale a României, a treia etapă a fluxului patrimonial, se realizează după norme, metodologii și proceduri specifice fiecărui tip de document, dar în același timp unitare cu normele standard internaționale contribuind la realizarea ***Bibliografiei Naționale a României*** (în calitate de Agenție Bibliografică Națională) cu seriile sale cunoscute (***Cărți, albume, hărți; Publicații seriale; Note muzicale, discuri, casete; Teze de doctorat; Articole din publicații periodice; Românică***) și creând premisele schimburilor informaționale prin sisteme informatice specifice. În calitate sa de Agenție Bibliografică Națională, Biblioteca Națională elaborează înregistrări bibliografice autorizate și comprehensive pentru fiecare publicație apărută în țară.

Câteva mențiuni legate de seria ***Românică***: înregistrează publicații consacrate integral sau în parte unei tematici românești ori semnate sau editate de autori români sau de origine română, apărute în străinătate. La alcătuirea ei sunt folosite deopotrivă surse de informare interne (colecțiile Bibliotecii Naționale, Catalogul cărților străine intrate în bibliotecile din România) și externe (bibliografii naționale, Index translationum, alte publicații cu caracter bibliografic, baze de date de specialitate - cataloage on line ale bibliotecilor din lume, site-uri ale distribuitorilor de cărți etc.).

Valorificarea colecțiilor

Valorificarea patrimoniului deosebit de valoros al bibliotecii se realizează în forme diverse pornind de la semnarea în cataloage și baze de date, editarea de lucrări de specialitate, organizarea de manifestări culturale tematice, sprijin documentar în realizarea de materiale culturale tipărite sau audio-video de către alte instituții etc. până la implicarea în proiecte naționale și internaționale de preservare și valorificare a moștenirii culturale naționale.

Comunicarea documentelor de bibliotecă, elaborarea de produse de informare și documentare cu valoare adăugată, furnizarea de servicii specifice de bibliotecă respectă cadrul legal al drepturilor de autor și al drepturilor conexe.

Publicații ale bibliotecii naționale

Încă de la înființare, Biblioteca Națională a României a avut o însemnată activitate editorială. Publicațiile sale au urmărit atât valorificarea colecțiilor, cât și susținerea funcțiilor bibliotecii de Agenție Bibliografică Națională, centru național metodologic, centru național de patologie și restaurare a cărții etc.

Din categoria publicațiilor seriale amintim seriile *Bibliografie Naționale*, publicațiile cu caracter referențial și metodologic - *Abstracte în Bibliologie și Știința Informării, Biblioteconomie. Sinteze. Traduceri. Metodologii, Informare și documentare, Revista Română de Conservare și Restaurare a Cărții, Aniversări Culturale, Biblioteca* - publicațiile cu caracter bibliotecomic și cultural - *Revista Română de Istorie a Cărții*, precum și *Revista Bibliotecii Naționale a României*.

Proiecte reprezentative

1. Proiectul ENRICH. Manuscriptorium

Biblioteca Națională a României este parteneră în cadrul Proiectului Manuscriptorium/ ENRICH din luna aprilie a anului 2008 și contribuie cu 109 cărți românești din secolele XVI și XVII, având o deosebită valoare culturală, istorică și artistică. Majoritatea sunt lucrări religioase, dar și din domeniul dreptului și istoriei. Amintim câteva nume de cărți și tipografi

cum ar fi: mitropolitul Dosoftei, Varlaam, Macarie, Coresi, Dimitrie Liubavici, Antim Ivireanul, Dimitrie Cantemir etc. De asemenea, sunt prezente 123 manuscrise rare din colecțiile filialei Batthyaneum, dintre care cel mai cunoscut este Codex Aureus. La lansarea noii interfețe a platformei Manuscriptorium, în urma procesului de conversie a metadatelor în noul format TEI P5, Biblioteca Națională a României a îmbogățit biblioteca digitală Manuscriptorium cu încă 234 de documente din colecțiile Filialei Batthyaneum. Selecția documentelor s-a făcut ținându-se cont în primul rând de criteriul vechimii, dar și al elementelor care conferă unicitate anumitor exemplare, cum ar fi legături artistice sau diferite însemnări manuscrise. De asemenea s-a avut în vedere starea de conservare a cărților.

Prezența documentelor românești în Manuscriptorium face ca parte a patrimoniul cultural românesc să se integreze în patrimoniul cultural european și să facă accesibilă și cunoscută moștenirea culturală românească în lume. Întrucât Manuscriptorium se integrează cu portalul bibliotecilor europene (The European Library) și cu Biblioteca Digitală Europeană (Europeana), documentele din colecțiile Bibliotecii Naționale a României se regăsesc și în acestea din urmă.

2. REDISCOVER (Reunion of Dispersed Content: Virtual Evaluation and Reconstruction)

Acest proiect reprezintă un exemplu de valorificare a colecțiilor digitale prin platforma Manuscriptorium și îmbogățirea acestei biblioteci digitale cu nou conținut bibliografic și full text. Proiectul coordonat de Biblioteca Națională a Republicii Cehe și desfășurat sub programul Cultura 2007-2010 al Uniunii Europene, a avut ca parteneri Biblioteca Națională a Poloniei, Biblioteca Națională a Lituaniei și Biblioteca Națională a României.

Scopul acestui proiect a fost să adune, să reconstruiască virtual și să facă accesibile colecțiile dispersate în Evul Mediu târziu și epoca modernă timpurie. Activitățile proiectului au avut în vedere selectarea materialelor ce se înscriu în criteriile stabilite, digitizarea lor și integrarea lor într-o bibliotecă digitală pe platforma Manuscriptorium.com. Fiecare țară

participantă a organizat o expoziție care să ilustreze conceptul care a stat la baza selecției materialelor valorificate în cadrul proiectului.

Biblioteca Națională a României a selectat din fondurile de incunabile și carte veche străină ale Serviciului Colecții Speciale, un număr de 254 volume acoperind în timp perioada 1477-1620. La baza selecției au stat mai multe criterii: starea de conservare, perioada de timp, zona geografică, valori bibliofile. Selecția reflectă principalele teme și subiecte ce s-au impus în cultura europeană a timpului: texte ale autorilor clasici greci și latini, texte fundamentale ale creștinismului, diverse ediții ale *Bibliei*, lucrări ale părinților Bisericii, lucrări cu caracter religios, atât din spațiul catolic, cât și protestant, lucrări de știință reflectând transformările fundamentale aduse de Renaștere și Umanism în științele naturale, geografie și istorie. Tot în cadrul proiectului a fost realizat volumul de studii *Four versions of one culture / Patru versiuni ale unei culturi* în care fiecare reprezentant a prezentat un studiu pornind de la tema „*unitatea culturală a Europei în Evul Mediu târziu și începutul Renașterii*.” Biblioteca Națională a României a realizat și filmul proiectului.

3. The European Library - TEL

Este un proiect inițiat cu fonduri europene care își propune să ofere acces gratuit la resursele informaționale și documentare existente în 48 de biblioteci naționale din Europa în 20 de limbi. Resursele digitale pot fi în text integral sau bibliografic. Biblioteca Națională a României a participat în TEL din octombrie 2007, iar din ianuarie 2009 este membră cu drepturi depline în The European Library, integrând catalogul național în TEL alături de celelalte cataloage naționale, făcând colecțiile bibliotecii disponibile prin intermediul portalului comun. Prin TEL, Biblioteca Națională a României este contributor la Europeana.

4. Itinerarii Balcanice

Proiectul își propune să facă cunoscute particularitățile culturale ale spațiului balcanic din perioada modernă, așa cum se reflectă acestea din perspectivă francofonă. Trei mari biblioteci din trei țări balcanice vecine s-au reunit în acest proiect pentru a demonstra importanța și utilitatea resurselor documentare din biblioteci în domeniul educațional și cultural,

pentru a face accesibile prin intermediul rețelelor, a documentelor de bibliotecă care, în mod tradițional sunt greu accesibile. Este vorba de Biblioteca universitară „Saint Kliment Ohridski” din Sofia, Biblioteca universitară „Svetozar Markovic” din Belgrad și Biblioteca Națională a României din București. Proiectul își propune să disponibilizeze în formă digitală, cărți rare și prețioase din colecțiile speciale ale celor trei biblioteci, redactate în limba franceză și care fac referire la călătorii în spațiul balcanic, prilejuind astfel cunoașterea culturii și civilizației române, bulgare, sârbe din secolele XVI -XIX.

Concluzii

Prin atribuțiile și funcțiile sale specifice, Biblioteca Națională a României este instituția care asigură constituirea patrimoniului documentar național și prezervarea acestuia pentru generațiile viitoare. Activitatea curentă, proiectele și programele derulate la nivelul instituției sunt interdependente și subordonate obiectivului de îndeplinire a misiunii specifice a Bibliotecii Naționale a României: capitalizarea și conservarea moștenirii intelectuale naționale prin organizarea, prelucrarea, valorificarea și disponibilizarea, prezervarea patrimoniului documentar național în orice format și integrarea acestuia în patrimoniul european și universal.

Bibliografie selectivă

- ❖ Andreescu, Anca; Constantin, Letiția; Jaklovski, Mariana, *Donații și donatori în Biblioteca Națională a României: 1998-2008*. În: *Revista Bibliotecii Naționale a României*, 2008, 14, nr. 2, p. 24-34.
- ❖ Bercan, Gheorghe-Iosif, *Biblioteca Națională a României. Scurt istoric*. În *Revista Bibliotecii Naționale*, 1996, 2, nr. 1, p. 5-13.
- ❖ Bondoc, Gheorghe, *Prolegomene la o viitoare istorie*. În *Revista Bibliotecii Naționale*, 1997, 3, nr. 1, p. 3-10
- ❖ Căpățână, Silvia, *Scurt istoric al Depozitului legal în țara noastră*. În *Informare și documentare: lucrări ale sesiunilor profesionale: 2007*. București, Editura Bibliotecii Naționale a României, 2007, p. 14-20.

❖ Ciucur, Sandală, *Bibliografia Națională Română*. În *Informare și Documentare: lucrări ale sesiunilor profesionale, 2007*. București, Editura Bibliotecii Naționale a României, 2007, p. 73-80.

❖ Corpaci, Nicoleta, *Centrul Național CIP concept și structură organizatorică*. În *Revista Bibliotecii Naționale a României*, 2009, 15, nr. 1-2 (în curs de publicare).

❖ Dârja, Ileana, *Biblioteca Batthyaneum- Alba Iulia*. În *Informare și Documentare: lucrări ale sesiunilor profesionale, 2007*. București, Editura Bibliotecii Naționale a României, 2007, p. 138-141.

❖ Dumitran, Adriana, *Proiecte culturale europene: REDISCOVER (2009 – 2010)*. În *Revista Bibliotecii Naționale a României*, 15, nr. 1-2, 2009, p. 78-79.

❖ Dumitran, Adriana, *Arhiva istorică a Bibliotecii Naționale a României: un portret*. În *Revista Bibliotecii Naționale a României*, 15, nr. 1-2, 2009, p. 23-28.

❖ Nemeș, Doina, *Colecții speciale - prezentare*. În *Informare și Documentare: lucrări ale sesiunilor profesionale, 2007*. București, Editura Bibliotecii Naționale a României, 2007, p. 105-108.

❖ Perșinaru, Aurelia; Stanciu, Mihaela, *Numerotarea standardizată ISBN-ISSN în România*. În *Informare și Documentare: lucrări ale sesiunilor profesionale, 2007*. București, Editura Bibliotecii Naționale a României, 2007, p. 7-11.

❖ Tîrziman, Elena, *Biblioteca europeană - TEL și Biblioteca Digitală Europeană - Europeana: proiecte europene complementare susținute de bibliotecile naționale*. În *Biblio 2009- Conferința Internațională de Biblioteconomie și Știința Informării*. [on-line]. Brașov, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2009, p. 55- 58.

❖ Tîrziman, Elena, *Biblioteca Națională a României - obiective și perspective în valorificarea patrimoniului cultural = The National Library of Romania - goals and perspectives in valorising the cultural patrimony*. În *Studii de Bibliologie și Știința Informării. Library and Information Science Research*, 2008, nr. 12, p. 11-23 (ro) , 24-37(eng).

❖ Tîrziman, Elena, *Digitization and Online Communication of Library Documents. European and National Perspectives*. În *Contribution to Library Progress*. București, Editura Enciclopedică, 2009, p. 109- 18.

❖ Tîrziman, Elena, *The National Library of Romania contribution to representative European projects – TEL, Manuscriptorium, ENRICH*. În *Les Annales de l' Université „Valahia” de Târgoviște, Section Sciences Economiques*, octombrie 2008, 13, nr. 21, p. 384- 392.

❖ Țilică, Dana Silvia, *Colecția de carte bibliofilă românească: rarități*. În *Informare și Documentare: lucrări ale sesiunilor profesionale, 2007*. București: Editura Bibliotecii Naționale a României, 2007, p. 109-115.

❖ Vincler, Marieta, *Depozitul legal. Evoluția conceptului, structură și organizare*. În *Revista Bibliotecii Naționale*, 1995, 1, nr. 2, p. 8-10.

Resurse web

❖ Conference of European National Librarians. <http://www.cenl.org/> [accesat la 3 mai 2010].

❖ ENRICH - European Networking Resources and Information concerning Cultural Heritage - <http://enrich.manuscriptorium.com/>. [accesat la 3 mai 2010].

❖ EUROPEANA connecting cultural heritage. <http://www.europeana.eu/> [accesat la 3 mai 2010].

❖ European Digital Library – EDL . www.Europeana.eu [accesat la 3 mai 2010].

❖ International Federation of Library Associations (IFLA), National Libraries Section. <http://www.ifla.org/VII/s1/index.htm>. [accesat la 3 mai 2010].

❖ The European Library – TEL. <http://search.theeuropeanlibrary.org/portal/en/index.html> [accesat la 3 mai 2010].

❖ Manuscriptorium. http://www.manuscriptorium.com/Site/ENG/about_the_project.asp . [accesat la 3 mai 2010].

Legislație

❖ *European Commission recommendation on the digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation.* [on-line]. (2006/585/EC) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:236:0028:0030:EN:PDF> [accesat la 3 mai 2010].

❖ *Council of the European Union. Council Conclusions on Digitisation and Online Accessibility of Cultural Material, and Digital Preservation* (2006/C 297/01). *Official Journal of the European Union.* [on-line]. 7 decembrie 2007, nr. 297, p. 1-2. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:297:0001:0005:EN:PDF>. [accesat la 3 mai 2010].

❖ *Legea nr. 8/1996. Legea privind dreptul de autor și a drepturilor conexe.* [document electronic]. *Monitorul Oficial*, nr. 60, 26 martie 1996, bază de date Lex Expert.

❖ *Legea nr. 135/2007. Legea privind arhivarea documentelor în formă electronică.* [document electronic]. *Monitorul Oficial*, nr. 345, 22 mai 2007, bază de date Lex Expert.

❖ *Legea nr. 182/2000, Legea privind protejarea patrimoniului cultural național mobil.* [document electronic]. *Monitorul Oficial*, nr. 530, 27 octombrie 2007, bază de date Lex Expert.

❖ *Legea nr. 186/2003, republicată. Legea privind susținerea și promovarea culturii scrise.*

❖ *Legea nr. 334/2002. Legea bibliotecilor.* [on-line]. *Monitorul Oficial*, nr. 132, 11 februarie 2005.

❖ *Legea nr. 111/1995, republicată în 2007. Legea privind Depozitul legal de documente.* [document electronic]. *Monitorul Oficial*, nr. 755, 07 nov. 2007, bază de date Lex Expert.